

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 432/2013-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. júla 2013 predbežne prerokoval sťažnosť V. Z., D., zastúpeného advokátom JUDr. J. P., D., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Žiline č. k. 8 Co 246/2012-449 z 28. januára 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť V. Z. o d m i e t a pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. mája 2013 doručená sťažnosť V. Z., D. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. P., D., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 8 Co 246/2012-449 z 28. januára 2013 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“ alebo „napadnutý rozsudok“).

Z obsahu sťažnosti, jej príloh, ako aj z obsahu spisu Okresného súdu Dolný Kubín (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 7 C 274/2005 (ktorý bol ústavným súdom vyžiadaný) vyplýva, že okresným súdom bolo vedené súdne konanie pod sp. zn. 7 C 274/2005 o návrhu bývalej manželky sťažovateľa (doručenom okresnému súdu 23. decembra 2005), ktorým sa domáhala proti sťažovateľovi ako odporcovi zrušenia spoločného nájmu družstevného bytu, určenia, že výlučnou nájomníčkou bytu zostáva navrhovateľka a že odporcovi nepatrí bytová náhrada. Navrhovateľka v priebehu konania svoj návrh rozšírila aj o uloženie povinnosti sťažovateľovi predmetný byt vypratať.

Prvé tri rozsudky okresného súdu, ktorými v celom rozsahu vyhovel návrhu navrhovateľky, boli zrušené uzneseniami krajského súdu v odvolacích konaniach a vec vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie (prvý rozsudok okresného súdu z 5. decembra 2005 bol zrušený uznesením krajského súdu č. k. 7 Co 32/2008-195 z 12. novembra 2008, druhý rozsudok okresného súdu zo 4. mája 2009 bol zrušený uznesením krajského súdu sp. zn. 7 Co 196/2009 z 27. januára 2010 a tretí rozsudok okresného súdu z 24. mája 2010 bol zrušený uznesením krajského súdu sp. zn. 7 Co 236/2010 z 15. júna 2011).

Okresný súd aj svojím štvrtým rozsudkom č. k. 7 C 274/2005-404 z 21. marca 2012 (ďalej len „rozsudok z 21. marca 2012“) v celom rozsahu vyhovel návrhu navrhovateľky, t. j. zrušil spoločný nájom účastníkov k družstevnému bytu, určil navrhovateľku za výlučnú nájomníčku, rozhodol, že sťažovateľ nemá nárok na bytovú náhradu, a uložil mu povinnosť byt vypratať.

Na odvolanie sťažovateľa krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu z 21. marca 2012 stotožniac sa so skutkovými a právnymi závermi okresného súdu.

Sťažovateľ v sťažnosti poukázal na dôvody, pre ktoré okresný súd rozsudkom z 21. marca 2012 vyhovel návrhu navrhovateľky, dôvody svojho odvolania proti rozsudku okresného súdu z 21. marca 2012, ako aj na závery krajského súdu v napadnutom rozsudku a vo svojej sťažnostnej argumentácii uviedol:

„Podľa názoru sťažovateľa súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností a na základe vykonaných dôkazov dospel pri rozhodovaní k nesprávnym skutkovým zisteniam a vec nesprávne právne posúdil.

Rovnako sťažovateľ poukazuje na vadu v zmysle ust. § 221 ods. 1 Osp, z dôvodu, že má pochybnosť o tom, či vo veci konal a rozhodoval zákonný sudca a či súd bol správne obsadený. V prípade prvých troch zrušovacích uznesení Krajského súdu v Žiline bola vec pridelená na konanie v senáte 7Co, kde postupne vo veci konali a rozhodovali sudca JUDr. M. C., a Mgr. F. D. V prípade posledného odvolania bola vec pridelená na prejednanie v senáte 8Co, kde rozsudkom rozhodla JUDr. T. R. Zo spisu pritom nie je zistiteľný dôvod zmeny zákonného sudcu. Podľa názoru sťažovateľa, opierajúc sa nielen o zaužívanú judikatúru, ale aj príslušné právne predpisy, a to najmä zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a sudcoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ak v priebehu súdneho konania dôjde k zmene zákonného sudcu, zo spisového materiálu musí byť zrejmé z akého dôvodu a na základe čoho k zmene došlo. Súčasťou spisového materiálu musí byť nie len potvrdenie o prevzatí a pridelení vecí inému sudcovi, ale aj zmeny zákonného sudcu, ktorým spravidla je dodatok k rozvrhu práce, resp. opatrenie predsedu súdu ak zlyhali technické a programové zariadenia alebo uznesenie o vylúčení sudcu z prejedávania a rozhodovania vo veci. V tejto súvislosti poukazujeme na nálezh Ústavného súdu II. ÚS 283/2009, podľa ktorého, iba taký sudca určený podľa rozvrhu práce, ktorý je sudcom vecne a miestne príslušného súdu ustanovenému zákonom, je zákonným sudcom v zmysle čl. 48 ods. 1 Ústavy SR, resp. nezávislým a nestranným sudcom podľa čl. 6 ods. 1 vety prvej Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Vzhľadom na absenciu relevantných dokladov v spise, z ktorých by nepochybne vyplývali dôvody, na základe ktorých k tejto zmene došlo. Domnievame, že v danom prípade bolo porušené aj základné právo vyplývajúce z ust. čl. 48 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 vety prvej Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd...

Krajský súd v Žiline ako súd odvolací svojím rozsudkom sp. zn. 8Co/246/2012-449 zo dňa 28. 01. 2013 o odvolaní sťažovateľa rozhodol tak, že potvrdil rozsudok Okresného súdu Dolný Kubín č. k. 7C/274/2005-404 zo dňa 21. 03. 2012 o zrušení spoločného nájmu k družstevnému bytu, výlučnou nájomníčkou a členkou OSBD sa stáva žalobkyňa, žalovanému nepriznal bytovú náhradu, čím porušil základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Sťažovateľ má za to, že súd nespravodlivo vyhodnotil aj navzájom si odporujúce dôkazy a to v prospech žalobkyne, čím došlo k porušeniu čl. 47 ods. 3 ústavy, zaručujúceho rovnosť účastníkov konania. Prvostupňový súd nezohľadnil námietky sťažovateľa, ktoré mal voči svedkom žalobkyne.

Neodôvodnený je záver súdu o nedostatku pričinenia žalovaného na získaní sporného bytu. Súd vôbec nevzal do úvahy tú skutočnosť, že... sporný byt bol pridelený práve sťažovateľovi v čase, keď bol zamestnaný v OFZ Istebné ako stabilizačný byt, tiež so skutočnosťou, že je preukázateľné, že žalobkyňa vyplatila nesplatený investičný úver vo výške 13.519,- Sk z finančných prostriedkov z účtu sťažovateľa.

Prvostupňový súd vôbec nevzal do úvahy, že sťažovateľ podniká a podnikateľskú činnosť vykonáva priamo v spornom byte a rovnako ani možnosť lepšieho využitia bytu, nakoľko bol sťažovateľ ochotný a schopný vyplatiť žalobkyňu z jej polovičného podielu hodnoty družstevného bytu, a to sumou 450.000,- Sk. Súd tiež opomenul právo sťažovateľa na polovičnú tržnú hodnotu členského podielu v družstevnom byte.

Rovnako sťažovateľ namieta aj rozhodnutie súdu vo výroku o trovách konania. Sťažovateľ mal od začiatku snahu predísť súdnemu sporu, bol ochotný žalobkyňu vyplatiť z jej podielu v družstevnom byte v trhovej hodnote, máme za to, že žalobkyňa zámerne podala predmetnú žalobu až po tom, ako uplynula doba 3 rokov na vyporiadanie BSM. Do uvedenej doby žiadala iba výplatok z bytu taktiež jej pôvodná žaloba nemala všetky náležitosti, žalobkyňa menila žalobný petit v podstate až na pojednávaní, na ktorom bol vyhlásený rozsudok, vyšpecifikovala svoj návrh, ktorého zmenu prvostupňový súd pripustil. Všetky tieto dôvody sú určite dôvodmi hodnými osobitného zreteľa, pre ktoré v zmysle § 150 ods. 1 Osp platí, že aj v prípade keď mala žalobkyňa vo veci úspech, súd jej výnimočne nemusí priznať náhradu trov celého konania...“

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

«1. „Rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 8Co/246/2012-449 zo dňa 28. 01. 2013 bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 Ústavy SR, spočívajúce v práve na súdnu ochranu na nezávislom a nestrannom súde a základné právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, spočívajúce v práve na spravodlivé súdne konanie.“

2. „Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 8Co/246/2012-449 zo dňa 28. 01. 2013, ktorým potvrdil rozsudok Okresného súdu Dolný Kubín sp. zn. 7C/274/2005-404 zo dňa 21. 03. 2012 o zrušení spoločného nájmu a vec vracia Krajskému súdu v Žiline na ďalšie konanie.“»

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd

na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa a skúmal, či nie sú dané dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktoré bránia jej prijatiu na ďalšie konanie.

Sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (v petite sťažnosti označenom len ako čl. 46 ústavy) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu, ktorým bol v odvolacom konaní potvrdený rozsudok okresného súdu z 21. marca 2012, ktoré sú podľa neho arbitrárne, založené na nesprávnych skutkových a právnych záveroch a nedostatočne odôvodnené.

Pokiaľ sťažovateľ v sťažnosti namieta porušenie základných práv neoznačených v petite sťažnosti, ústavný súd zdôrazňuje, že je viazaný návrhom sťažovateľa vyjadreným v petite, a preto namietané porušenie základných práv mimo petitu sťažnosti nepreskúmava.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako i práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmavania vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a tiež by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

Vychádzajúc z uvedených právnych názorov ústavný súd na účely posúdenia opodstatnenosti sťažnosti preskúmal namietaný rozsudok krajského súdu.

Po preskúmaní rozsudku krajského súdu ústavný súd argumentáciu sťažovateľa nevyhodnotil ako spôsobilú spochybnit' ústavnú udržateľnosť záverov krajského súdu. Ústavný súd nezistil, že by krajským súdom aplikovaný postup pri zistení a hodnotení skutkového stavu veci a pri ustálení právnych záverov mohol zakladať dôvod na zásah ústavného súdu do namietaného rozsudku v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy. Ústavný súd nezistil, že by posudzovaný rozsudok krajského súdu bol svojvoľný alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, či urobený v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou, či nedostatočne odôvodnený.

Ústavný súd konštatuje, že krajský súd sa v napadnutom rozsudku dostatočne vysporiadal s odvolacími námietkami sťažovateľa uvedenými v jeho odvolaní proti rozsudku okresného súdu z 21. marca 2012 a svoj rozsudok náležite odôvodnil, keď po zhrnutí dôvodov rozhodnutia okresného súdu a dôvodov odvolania sťažovateľa uviedol:

«Okrem opätovného oboznámenia sa s celým spisom a s dôkazmi tam pripojenými ako aj s oboznámením sa so spisom sp. zn. 7C/17/2005 okresný súd vykonal po zrušujúcom uznesení ďalšie dokazovanie dôkazmi predloženými účastníkmi (výsluchom detí účastníkov konania a oboznámením sa s predloženými listinnými dôkazmi) a vychádzajúc z ustanovení § 705 ods. 2, 3, § 712a ods. 8 Občianskeho zákonníka v znení platnom v čase podania návrhu, opätovne rozhodol tak, že zrušil právo spoločného nájmu bytu žalobkyne a žalovaného s tým, že výlučnou nájomníčkou a členkou bytového družstva zostáva žalobkyňa, žalovanému bytová náhrada nepatrí a žalovaný je povinný byt vypratať do 60 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Súd pritom vychádzal z tej skutočnosti, že pokiaľ ide o rozhodnutie o zrušení práva spoločného nájmu k družstevnému bytu, skutočne možno konštatovať zhodne s predchádzajúcim rozhodnutím odvolacieho súdu, že správnosť tohto výroku v zásade nenamietajú ani účastníci a ani skutkový stav pre jeho základ nie je medzi účastníkmi sporný. Problematickým sa javilo rozhodnutie o tom, kto bude naďalej byt užívať ako výlučný nájomník a člen bytového družstva, resp. rozhodnutie o bytovej náhrade.

Podľa súdu ustanovenie § 705 ods. 2, 3 Občianskeho zákonníka mu nedáva úplný návod ako a ktoré hľadiská má v konkrétnom prípade vziať na zreteľ pri rozhodovaní o budúcom nájme bytu, hoci osobitné miesto patrí dvom hľadiskám vymedzeným v tomto ustanovení (záujem maloletých detí a stanovisko prenajímateľa), ani tieto však nie sú nadržané nad ostatné. Navyše treba poukázať na skutočnosť, že v súčasnosti už sú všetky deti účastníkov plnoleté a vyjadrenie prenajímateľa je len v tom smere, že žiada, aby súd pridelil byt tomu, u koho je väčší predpoklad pravidelného platenia nájomného. V tomto smere súd konštatoval, že v zásade predpoklady na riadne platenie nájomného sú u oboch účastníkov rovnaké a aj prípadný nedoplatok, ktorý vznikol žalovanému vzhľadom na dlhé obdobie, za ktoré tento predpoklad súd vyhodnocoval (teda od rozvodu manželstva) nepovažoval toto za relevantné, pretože v zásade žalovaný platí nájomné v tomto dlhom období bez veľkých nedoplatkov.

Medzi hľadiská, na ktoré súd prihliadol, patrí potom skutočnosť, že hoci synovia účastníkov už nie sú maloletí a jeden si zakladá v súčasnosti vlastnú rodinu a domácnosť, minimálne dvaja synovia F. a P. sú svojim spôsobom ešte odkázaní na pomoc pri bývaní od rodičov, konkrétne za svoj domov považujú miesto, kde býva ich matka. Ako od študenta vysokej školy, tak aj od syna P., ktorý v súčasnosti len začína svoju profesionálnu kariéru a chodí na turnusy do zahraničia, nemožno spravodlivo žiadať, aby si zabezpečili svoje bývanie samostatne. Ďalšie hľadisko spočíva aj v tom, že žalovaný sám prehlasuje v konaní, že ako živnostník má solídny príjem a je schopný žalobkyňu vyplatiť oproti tomu žalobkyňa ako štátna zamestnankyňa má príjem hlboko pod priemernou mzdou. Je teda jednoduchšie pre žalovaného zabezpečiť si nové ubytovanie, už aj vzhľadom na nespornú skutočnosť, že má vzťah s priateľkou, ktorá má byt v tej istej bytovke, ako sa nachádza byt, ktorý je predmetom tohto konania. Navyše s bytom mu môže pomôcť aj jeho právny zástupca tak, ako to ponúkol žalobkyňi, pričom súd mohol vychádzať aj z predpokladu dôvery medzi klientom a právnym zástupcom ohľadne toho, že môže ísť o výhodný dlhodobjší nájom, čo od žalobkyne v takomto prípade nemožno spravodlivo žiadať.

Najpodstatnejším hľadiskom, a to či už pri rozhodovaní o výlučnom nájomcovi a pri rozhodovaní o bytovej náhrade však zostáva jednoznačne preukázaná skutočnosť, že žalovaný sa za trvania manželstva dopúšťal voči žalobkyňi fyzického a psychického násillia. Toto fyzické a psychické násillie za trvania manželstva bolo v konaní jednoznačne

preukázané či už fotografiami, ale predovšetkým výsluchmi svedkov či už synov účastníkov, tak aj rodičov žalobkyne, susedy či spolupracovníkov žalobkyne (výpovede svedkov Mgr. M. A., J. M., Mgr. J. L., A. P., M. P.). Svedkovia ako napríklad synovia boli násiliu aj fyzickému prítomní, videli ho, ostatní svedkovia videli následky fyzického násilia u žalobkyne. Podľa súdu niet dôvodu týmto svedkom už aj vzhľadom na ich počet a rozličný okruh, z ktorého pochádzajú, neveriť. Toto násilie popieral len žalovaný a jeho matka, ktorí sú nedôveryhodní už aj z toho dôvodu, že popierali aj alkoholizmus žalovaného, ktorý je preukázaný minimálne už len samotným viacnásobným liečením žalovaného na psychiatrii. Súd ešte podotkol, že v danom prípade nerozhodoval podľa § 705a Občianskeho zákonníka a pokiaľ ide o argumentáciu rozvodovým rozsudkom, resp. skutočnosťami uvedenými v rozsudku, či v rozvodovom spise, poukazoval len na tú skutočnosť, že aj tam uvádzané skutočnosti žalobkyňou len potvrdzujú výpovede samotnej žalobkyne a svedkov v tomto konaní, pokiaľ hovorili o násilí žalovaného voči žalobkyňi. Súd bol v danom prípade viazaný rozhodnutím o osobnom stave, teda výrokom o rozvode manželstva, avšak v žiadnom prípade mu nebráni zákon ani rozsudok o rozvode, aby vykonával dokazovanie, či dochádzalo v priebehu manželstva k nejakej forme násilia medzi manželmi. Súd teda vzhľadom na vyššie uvedené rozhodol v zmysle § 705 ods. 2, 3 Občianskeho zákonníka tak, že výlučnou nájomníčkou a členkou OSBD zostáva žalobkyňa.

O bytovej náhrade súd rozhodoval v zmysle ustanovenia § 712a ods. 8 Občianskeho zákonníka, ktoré ustanovenie jasne hovorí, že ak sa rozvedený manžel za trvania manželstva alebo po rozvode manželstva voči druhému manželovi alebo voči blízkej osobe, ktorá s ním býva spoločne v byte dopúšťal alebo dopúšťa fyzického násilia alebo psychického násilia, súd rozhodne, že bytová náhrada mu nepatrí. Podľa súdu je úplne zrejmé, že nie je podstatné, či sa pácha násilie za trvania manželstva, po rozvode alebo za trvania manželstva a aj po rozvode. Pokiaľ sa niekto dopúšťa fyzického alebo psychického násilia, súd musí rozhodnúť, že mu bytová náhrada nepatrí. Predmetom dokazovania jednoznačne môže a musí byť fyzické a psychické násilie z obdobia pred rozvodom aj po rozvode. Iný výklad nie je možný. V danom prípade ako súd už uviedol vyššie, považoval fyzické a psychické násilie do rozvodu za jednoznačne preukázané z výpovedí predovšetkým synov účastníkov, s ktorými korešpondujú a potvrdzujú tvrdené násilie aj ostatní menovaní svedkovia a toto popieral len žalovaný a jeho matka. Navyše z výpovedí synov účastníkov

jednoznačne vyplývalo psychické násilie aj po rozvođe účastníkov a to či už vo forme vyhrážok či už telefonicky alebo SMS, tak aj z celkového správania žalovaného, ktorý aj formou riadne neplateného výživného vystavoval žalobkyňu, resp. dieťa riziku následkov z nedostatku finančných prostriedkov. Pokiaľ mal súd za preukázané fyzické a psychické násilie čo i len do rozvodu žalovanému bytová náhrada nepatrí.

Vzhľadom na skutočnosť, že žalovaný má vzťah s priateľkou, s ktorou chcú žiť v spoločnom byte a ktorá býva dokonca v tom istom bytovom dome ako teraz žalovaný, navyše ako sám tvrdil ako živnostník má slušný príjem, lehotu 60 dní na vypratanie od právoplatnosti rozsudku považoval súd za korektnú a dostatočnú...

Krajský súd, ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O. s. p.), po zistení, že odvolanie podal včas účastník konania (§ 204 ods. 1, § 201 O. s. p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 201 O. s. p.), pričom podanie opravného prostriedku nie je vylúčené podľa § 202 O. s. p., bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2, § 156 ods. 3 O. s. p.), preskúmal rozhodnutie v napadnutom rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní (§ 212 ods. 1 O. s. p.) a rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil (§ 219 ods. 1 O. s. p.), a to z nasledovných dôvodov:

Krajský súd podrobne preskúmal všetky rozhodujúce otázky, ktoré boli vo veci vznesené a v plnom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa. Okresný súd v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie danej veci, vecne správne rozhodol a svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s ust. § 157 ods. O. s. p. Odôvodnenie rozhodnutia okresného súdu je vecne správne, pričom v jednotlivostiach naň poukazuje aj krajský súd. Z uvedených dôvodov sa krajský súd v odvolacom konaní obmedzil iba na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia (§ 219 ods. 2 O. s. p.).

Na doplnenie považoval krajský súd za potrebné vyporiadať sa s námietkami žalovaného vyjadrenými v odvolaní.

Pokiaľ žalovaný považoval rozsudok okresného súdu za nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov malo to byť preto, že nie sú v rozsudku obsiahnuté výpovede svedkov...

Okresný súd vo veci rozhodol trikrát (pred preskúmaným rozhodnutím v štvrtom poradí), každé rozhodnutie citoval a uviedol dôvody pre ktoré rozhodol. Taktiež uviedol skutočnosti, ktoré po zrušujúcom uznesení krajského súdu mal preukázané. V odôvodnení

rozhodnutia sa zaoberal sa všetkými dôkazmi vykonanými v konaní. Odvolací súd preto dospel k záveru, že odôvodnenie rozsudku okresného súdu zodpovedá citovanému ust. § 157 ods. 2 O. s. p. a právu účastníkov na spravodlivé súdne konanie.

Ďalej žalovaný v odvolaní poukazoval na to, že v poslednom zrušujúcom uznesení č. k. 7C/236/2010 z 15. 06. 2011 krajský súd jednoznačne vyslovil právny názor, ktorým bol súd prvého stupňa podľa § 226 O. s. p. viazaný.

Z odôvodnenia uznesenia krajského súdu vyplýva, že podľa neho nebolo dôvodom rozvratu psychické a fyzické násilie voči žalobkyni a nebolo preto ani predmetom dokazovania v rozvodovom konaní. Za pochybenie považoval že súd v konaní o zrušenie spoločného nájmu bytu dopĺňa nad rámec dokazovania, keď skúma ďalšie dôvody, ktoré mali viesť k rozvodu manželstva. Iba fyzické a psychické násilie po rozvode manželstva (žalobkyňa sa odsťahovala od žalovaného ešte v čase trvania manželstva v roku 2004) by mohlo byť predmetom dokazovania v danom konaní. Odvolací súd sa nestotožnil so záverom okresného súdu, že nie je daná potreba trestného stihania pre použitie ust. § 705a Občianskeho zákonníka.

Odvolací súd v prvom rade uvádza, že aj keby krajský súd v predchádzajúcom rozhodnutí vyslovil právny názor v zmysle ust. § 226 O. s. p., k čomu však výslovne a zreteľne nedošlo, nebol ním ako odvolací súd iného senátu viazaný.

V ďalšej časti odvolania žalovaný vytykal súdu nezohľadnenie všetkých okolností na jeho strane, ktoré konkretizoval a pre ktoré by mal byť on určený za ďalšieho nájomcu a člena družstva. Okrem toho nenáležitú vyhodnotenie odkázanosti detí na bývanie v spornom byte spolu so žalobkyňou...

Vedľa hľadísk výslovne uvedených v § 705 ods. 3 Občianskeho zákonníka (záujem maloletých, detí, stanovisko prenajímateľa), na ktoré je súd povinný prihliadať a sa s nimi vždy vypořiadat', tak v zhode s ustáleným výkladom podávaným súdnou praxou súd podľa okolností konkrétneho prípadu prihliada aj na ďalšie hľadiská (porovnaj R 27/1999), a to najmä na – príčiny rozvratu manželstva účastníkov, – možnosti usporiadania ich bytových pomerov, – sociálne a majetkové pomery manželov (menovite vzhľadom na možnosti nového usporiadania bytových pomerov), – zdravotný stav rozvedených manželov, – pracovné zaradenie manželov, – to, ako sa ktorý z manželov pričínil o získanie

bytu, – účelné využitie bytu, – to, kto v byte fakticky býva, – to, či sú u osôb, ktoré v nájomnom pomere zotrávajú, predpoklady na pokojné a usporiadané užívanie bytu.

Podľa odvolacieho súdu sa okresný súd vysporiadal s rozhodujúcim hľadiskom (vyjadrenie prenajímateľa) a správne prihliadol aj na ďalšie okolnosti významné pre rozhodovanie o ďalšom nájme bytu. V tomto smere preto len zdôrazňuje, že za stavu, že z manželstva účastníkov konania už nepochádzajú maloleté deti lebo tieto nadobudli plnoletosť v priebehu súdneho konania (T. a P.) mohlo byť prihliadnuté aj na deti dospelé tak ako to zohľadnil aj okresný súd. Dospelé deti účastníkov konania F. a P. jasne prejavili vôľu zotrvať so žalobkyňou a teda do založenia si vlastnej rodiny a domácnosti. Syn T. si založil vlastnú domácnosť. Syn F. ešte študuje na vysokej škole. Tiež podľa odvolacieho súdu nemožno od nich (F. a P.) žiadať, aby vypratali byt keď svoj nárok na bývanie nezneužívajú resp. sa nechovajú k rodičom v rozpore s dobrými mravmi. Napokon so žalovaným synovia nedokázali žiť pre nezhody ako to vyplynulo z priebehu konania počas ktorého určitý čas s týmito žili v spoločnej domácnosti. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že rodičia sú povinní v rámci svojej vyživovacej povinnosť poskytovať svojmu dieťaťu i bývanie. Pokiaľ ide o príčiny rozvratu manželstva účastníkov z odôvodnenia rozhodnutia okresného súdu zo dňa 24. 05. 2005 č. k. 7C 17/2005-43 nesporne vyplýva, že žalobkyňa poukazovala na nadmerné požívanie alkoholu žalovaného, pod vplyvom ktorého bol tento agresívny a aj neodôvodnene žiarlivý. Žalovaný sa snažil tieto skutočnosti zľahčovať, nemal za to, že požíval alkohol nadmieru a pokiaľ išlo o nejaké fyzické násilie, bola to viac menej náhoda. Jednoznačne teda vyplýva, že správanie žalovaného prispelo k urýchleniu a prehĺbeniu rozvratu manželstva. V tejto súvislosti odvolací súd dodáva, že uvedené sa potvrdilo aj dokazovaním vykonávaným v tomto konaní (o zrušenie práva spoločného nájmu bytu) v súvislosti s rozhodovaním o bytovej náhrade. Napokon je aj podľa odvolacieho súdu účelným využitím bytu keď v 3-izbovom byte bývajú 3 osoby (žalobkyňa a 2 dospelé deti) ako len osoba jedna a to samotný žalovaný.

Návrh žalovaného počas konania na okresnom súde na vykonanie dôkazu výsluchom svedkyne I. J., terajšej priateľky žalovaného na skutočnosť, že táto má v úmysle presťahovať sa zo svojho bytu k žalovanému aj s deťmi, ale nie je to možné realizovať pre toto konanie, resp. na skutočnosť, že táto má so žalovaným nádherný vzťah, bol aj podľa odvolacieho

súdu pre rozhodnutie súdu nepodstatný. V postupe okresného súdu o nevykonaní navrhovaného dokazovania a zamietnutí návrhu nevidel preto žiadne pochybenie.

Ďalej odvolací súd poukazuje na to, že nebol viazaný návrhom žalobkyne pokiaľ ide o navrhovanú bytovú náhradu. Nie je totiž viazaný ani návrhom, ktorý z rozvedených manželov má byť určený nájomca lebo ide o konanie, kde z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vypořádania vzťahov medzi účastníkmi (§ 153 ods. 2 O. s. p. Preto tvrdenie žalovaného v odvolaní o nekompletnosti žaloby, resp. upresnení žalobného petitu na jeho vypratanie bytu bez bytovej návrhy až v priebehu konania bolo neopodstatnené.

Pokiaľ ide o druh bytovej náhrady podľa § 712a ods. 1 prvej vety Občianskeho zákonníka zákon síce nehovorí, že rozvedený manžel má právo „len“ na náhradné ubytovanie alebo prístrešie. To však zrejme viaže na dôvody hodné osobitného zreteľa. Inak je citované ustanovenie potrebné v nadväznosti na § 712a ods. 7 vykladať tak, že rozvedený manžel má vždy právo na náhradný byt a iba v prípadoch hodných osobitného zreteľa môže súd rozhodnúť, že rozvedený manžel má právo „len“ na náhradné ubytovanie alebo prístrešie. Pri rozhodovaní o druhu bytovej náhrady bude súd prihliadať na majetkové pomery rozvedených manželov a na to, z akého dôvodu došlo k rozvodu manželstva, ako sa manželia pričínili o získanie spoločného bytu, kto v prípade družstevného bytu splatil členský podiel, ako sa ten – ktorý z manželov staral o byt, ktorý z manželov po rozvode platil nájomné a úhrady spojené s užívaním bytu a najmä na to, ktorému z manželov bola po rozvode zverená starostlivosť o maloleté deti (pozri § 705 ods. 3 občianskeho zákonníka).

Ustanovenie druhej vety § 712a ods. 8 Občianskeho zákonníka bolo do Občianskeho zákonníka doplnené zákonom č. 526/2002 Z. z. Zákon tu rieši problematiku bytových náhrad v prípadoch rozvodu manželstva a okrem dôvodov uvedených v § 705a Občianskeho zákonníka (pozri tiež § 142 ods. 1 a § 146 ods. 2 Občianskeho zákonníka) je táto úprava občianskoprávnou sankciou pre násilníka. To znamená, že okrem obmedzenia alebo vylúčenia užívacieho práva manžela, ktorý sa správa spôsobom uvedeným v § 705a Občianskeho zákonníka, môže súd v prípade zámku spoločného nájmu bytu manželmi rozhodnúť, že násilnému manželovi neprislúcha žiadna bytová náhrada. Predpokladom pre nepriznanie bytovej náhrady je, že násilný manžel sa počas trvania manželstva a najmä po rozvode v spoločnom byte, dopúšťal voči druhému manželovi alebo voči blízkej osobe, ktorá

s ním býva v spoločnom byte, násilného konania uvedené v ust. § 712a ods. 8 Občianskeho zákonníka (rozumej fyzického alebo psychického). Právo na poskytnutie bytovej náhrady násilnému manželovi by v takom prípade bolo v hrubom rozpore s dobrými mravmi. V praxi ide najmä o prípady násilia v rodinách, keď má týraný manžel po rozvode manželstva zverenú do výchovy deti, trpí akútnym nedostatkom financií (rozvedený manžel neplatí ani výživné, ani neprispieva na nájomné alebo na úhradu nákladov spojených s užívaním bytu) a v dnešnej reálnej situácii na trhu s bytmi je prakticky vylúčené aby bol schopný zabezpečiť rozvedenému manželovi čo i len náhradné ubytovanie.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného mohol podľa odvolacieho súdu okresný súd v súvislosti s rozhodovaním o bytovej náhrade skúmať aj okolnosti rozvratu manželstva spojeného s násilím počas jeho trvania. Tiež nepovažoval za rozhodujúce, že žalovaný nebol počas manželstva trestne stíhaný či uznaný vinným z trestného činu týrania. Realizované psychické a fyzické násilie počas manželstva však bolo preukázané. V danom prípade nešlo, len o hrozbu násilím, násilie bolo vykonané. Uvedené vyplynulo z návrhu a výsluchu navrhovateľky v konaní o rozvod manželstva účastníkov konania, ktoré žalovaný nepopieral, fotografií z obdobia pred odchodom žalobkyne zo spoločnej domácnosti, výsluchom detí účastníkov, svedkov a to nielen rodinných príslušníkov žalobkyne. Nesporne bolo tiež zo zdravotných záznamov žalovaného preukázané, že mal problémy s nadmerným požívaním alkoholických nápojov. Za danej situácie bolo na žalobkyňu, či oznámi násilie orgánom činným v trestnom konaní pričom svedkovia potvrdili, že žalobkyňa takto nechcela postupovať aj keď ju k tomu nabádali. Tiež nebolo pri rozhodovaní o bytovej náhrade v tomto konaní rozhodujúce, že žalobkyňa nepodala predtým návrh na obmedzenie či vylúčenie žalovaného z užívania bytu. V danom prípade tak bola žalobkyňa nútená aj s deťmi bývať od r. 2004 vo viacerých podnájmoch, hradiť značné nájomné napriek nízkemu príjmu. Okrem toho domáhať sa, prípadne dospelé deti, výživného od žalovaného aj v trestnom konaní. Nebolo rozhodujúce, že trestné konanie bolo odložené. Došlo k tomu totiž po tom ako žalovaný v priebehu konania (trestného) výživné zaplatil v podstate pod hrozbou uloženia viny a trestu. Určitý čas bývali deti u žalovaného aj preto lebo žalobkyňa nebola schopná im zabezpečiť prijateľné bývanie a keď výdavky na deti sa zvyšovali. Všetky tieto okolnosti zrejmé z celého spisového materiálu sú preto aj podľa

odvolacieho súdu dôvodom hodným osobitného zreteľa pre ktorý okresný súd mohol rozhodnúť, že žalovanému bytová náhrada nepatrí vôbec...»

Ústavný súd konštatuje, že aj podľa neho sa okresný súd veľmi podrobne a dôsledne vysporiadal so všetkými skutočnosťami podstatnými pre posúdenie veci vrátane skutočností, ktoré tvorili podstatnú časť odvolacích dôvodov sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu aj podstatnú časť dôvodov jeho sťažnosti.

Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

Ústavný súd preto nezistil možnosť porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu, a preto je naplnený dôvod na odmietnutie sťažnosti v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sťažovateľa v celom rozsahu sa ústavný súd ďalšími nárokmi sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. júla 2013